

Twee keer veel bezoekers bij lezing en excursie “Historische Boerderijen”

Zowel bij de lezing als bij de excursie door Wim Pastoor over Historische Boerderijen waren veel bezoekers te verwelkomen.

Gewoonte getrouw werden de bezoekers bij de lezing woensdagavond in Vita Nova gastvrij ontvangen met een kop koffie/thee met cake.

Deze avond vertelde oud Middelstumer Wim Pastoor over oude en Historische Boerderijen op het Groningerland.

Doordat Wim jarenlang voorzitter is geweest van de boerderijenstichting kan hij een goed overzicht geven van de verschillende boerderij typen die we in onze provincie kennen en aan de hand van foto's ging hij in op de verschillende bouwstijlen.

Speciaal voor deze avond werd de omgeving van Middelstum uitgebreid behandeld en stonden niet alleen de boerderijen maar ook de bewoners op de getoonde foto's, voor de bezoekers die avond een beeld van herkenning.

Mooie boerderijen, waarvan in een aantal gevallen de boeren hun rijkdom lieten zien in het laten bouwen van prachtig versierde voorhuizen waarbij de boerderij qua uitstraling minder belangrijk was, en voorhuizen waar boven de graanzolders lagen waar het graan lag te drogen en zorgde voor een goede isolatie.

Een ander type boerderij dat vroeger veel werd gebouwd is de kleine kop romp boerderij, die in de jaren negentig van de vorige eeuw vaak omgebouwd werd tot woonboerderij. Een foto van een boerderij in Westerwijtwerd, waar het oude woonhuis in 1961 is weggebroken en er een bungalow voor in de plaats kwam daarvan werd gezegd: wat zonde. Een dat werd er vaker gezegd die avond, zoals bij de gesloopte boerderij op Toornwerd die vroeger werd bewoond door de familie Mulder.

Ook in de toekomst zal er worden afgebroken zoals in Oosterburen het geval zal zijn en daar zijn drie redenen voor te noemen: het pand is nogal beschadigd door de gaswinning, de schuren zijn niet meer geschikt voor de grote landbouwmachines en dus minder rendabel dan nodig, en de asbest daken die overheidswege vervangen dienen te worden, al met al voor de boeren soms een moeilijk besluit om te nemen want dan verdwijnt er weer een stuk cultureel erfgoed.

Ook aan de Onderdendamsterweg in Middelstum staat een boerderij die hoogstwaarschijnlijk van de afbraak is gered en een hernieuwde bestemming zal krijgen.

Na de pauze verteld Wim over hun eigen boerderij “Pabema” in Zuidhorn waarmee ze in 2014 de prijs “mooiste herbestemde boerderij van Nederland”wonnen.

Deze boerderij was dan ook zaterdag de plaats waar de excursie werd gehouden en werden in een zonovergoten Zuidhorn de bezoekers welkom geheten door Wim Pastoor, Annie Evie Beukema en hun zoon Jochem bij de geheel omgrachte kop-hals-romp boerderij met de daarbij grote neo-classicistische tuin.

Jochem was ter elfder ure nog gevraagd om assistentie te verlenen omdat het aantal bezoekers groter dan aanvankelijk gedacht was, dit kwam door de bevlogenheid en passie van Wim tijdens zijn verhaal op woensdag.

Wim en Annie Evie besloten om hun toenmalige woonplaats Wilnis te verlaten, en omdat beide opgegroeid zijn op een boerderij in het Noorden, zochten ze een rustige plek dichtbij de stad en wilden het liefst een rijksmonument onder handen nemen.

Boerderij Pabema, gebouwd zo rond 1820-1830, voldeed wel aan hun vragen alhoewel vrijwel alle historische elementen waren verdwenen, we kochten het als een casco zegt Wim het was een hardboardpaleis.

De boerderij volledig in oude staat terug te brengen werd hun doel en dat zou een hele klus worden maar daar hadden ze veel zin in.

Tijdens de rondleiding werd de slechte toestand van de boerderij toen ze het in 1998 kochten haarfijn uit de doeken gedaan, zoals het verkeerde raam, de ingang op de verkeerde plek, een slecht rieten dak, de brug geheel verdwenen, heel veel vochtige ruimtes en verwijderde schoorstenen, eigenlijk te veel om op te noemen, een veel uitgesproken opmerking was die ochtend dan ook: wat een werk!

Ondanks dat het een behoorlijke puinhoop was kwamen er tijdens andere sloopwerkzaamheden ook weer verrassende oude situaties aan het licht zoals een hele beddenwand waar de bedsteden zaten.

Meer dan 50 meter aan ruime gangen leiden de bezoekers door het huis naar de verschillende kamers, zoals de "mooie kamer" geheel in Biedermeierstijl met bijpassend behang uit 1872.

Een lust voor het oog is de blauwe kamer met z'n prachtige beschilderde wanden en de daarin nieuw gemaakte bedstee die wat langer is gemaakt dan vroeger gewoon was.

Het verbouwen heeft er ook toe geleid dat Wim en Annie Evie in 2013 begonnen met hun erfgoedlogies, het gastenverblijf heeft een aparte ingang gekregen in de boerderij.

Momenteel werkt Wim aan een brug en een tuinhuis in oude stijl met een inrijpoort voorzien van het oud smeedijzeren hek dat eens het Middelstumer "Ol Poort" afsloot.

Het klussen in en rondom de boerderij zal wel nooit ophouden maar beiden beleven er nog steeds heel veel plezier aan.

De bezoekers hebben dit pand goed op de harde schijf staan en menigeen zei dan ook nog eens terug te keren en dan ook de prachtige tuin in vol ornaat te gaan bewonderen want die is mooier geworden dan Wim en Annie Evie van tevoren hadden kunnen denken.

Jaar van de Boerderij 2013.

Boerderij Pabema uit Zuidhorn is uitgeroepen tot mooiste herbestemde boerderij van Nederland. De bekendmaking vond plaats tijdens een bijeenkomst in Niehove (Gr.) ter afsluiting van het Jaar van de Boerderij 2013. In dit jaar stond herbestemming van boerderijen centraal. Twaalf herbestemde boerderijen uit alle provincies dongen mee naar de titel mooiste boerderij.

Juryvoorzitter en vm. directeur van de Rijksdienst voor Monumentenzorg Fons Asselbergs prees in het juryrapport de restauratie van de voormalige herenboerderij, thans werkplaats, woonhuis en erfgoedlogies: 'Tot in details zijn onderdelen van deze ooit praktische leeggehaalde boerderij gerestaureerd en op grond van onderzoek hersteld.' De eigenaren Wim Pastoor en Annie Beukema toonden zich zeer verguld met de prijs.

Het Jaar van de Boerderij 2013 werd georganiseerd door Agrarisch Erfgoed Nederland in samenwerking met alle boerderijstichtingen, waaronder Boerderijstichting Groningen. Landgoedlogies Pabema is een luxe logiesgelegenheid in historisch erfgoed. Het is gevestigd in een geheel omgrachte kop-hals-romp boerderij met een 20.000 m² grote neo-classicistische tuin. Het is een oase van rust midden in het Groningse Westerkwartier-landschap.

Toen Wim Pastoor en Annie Beukema zo'n vijftien jaar geleden hun historische boerderij Pábema kochten, ontdekten ze hun passie voor tuinieren. Ze herstelden het landgoed in negentiende-eeuwse stijl en het trekt nu excursiegroepen van over de hele wereld.

Toen ze boerderij Pábema in 1998 kochten, waren Annie Beukema en Wim Pastoor geen doorgewinterde tuiniers. „We woonden toen nog in Wilnis en hadden daar een

postzegeltuin”, vertelt Annie. In Zuidhorn waren de mogelijkheden ineens eindeloos: het land om de boerderij telt 75.000 vierkante meters.

Het was vooral de boerderij zelf waar ze voor vielen. „We zijn alle twee in het Noorden opgegroeid op een boerderij en wilden wel graag terug”, zegt Wim. „We zochten een rustige plek, niet te ver van de stad. En we wilden graag een rijksmonument opknappen.”

Boerderij Pábema was dat allemaal. De kop-hals-rompwoning is gebouwd in het eerste kwart van de negentiende eeuw. „Maar daar zag je niet veel meer van terug. We kochten het casco, vrijwel alle historische elementen waren verdwenen. Het was eerder een hardboardpaleis, geschikt gemaakt voor een grote familie met een boerenbedrijf.”

De boerderij weer terugbrengen in de oude staat, dat werd hun doel. „‘Waar begin je aan’ is een opmerking die we veel hoorden in die tijd”, lacht Annie. Wim: „Of we kregen de zuinige reactie: ‘Mooie plek...’ Het zou natuurlijk ook een hele klus worden, maar daar hadden we juist veel zin in.”

Omdat de boerderij een rijksmonument is, konden ze niet direct aan de slag. „Er zijn allerlei eisen waar je bij het verbouwen aan moet voldoen, en wachten op goedkeuring van de plannen vraagt tijd. We zijn dus buiten begonnen, met het aanleggen van de infrastructuur voor de tuinen in neoclassicistische stijl.”

De gracht om de boerderij was er nog, maar niet overal meer zo breed als die oorspronkelijk was geweest. „Sommige stukken kon je bijna overheen springen”, zegt Wim. „De voortuin was lange tijd de plek voor schapen geweest, en graskuilen”, weet Annie.

Ze begonnen dan ook met het opnieuw uitgraven van de grachten, en het planten van hagen en bomen. Er gingen 130 polsdikke boompjes de grond in, die inmiddels flink zijn gegroeid.

Wim: „We zijn nog elke dag blij dat we destijds meteen zijn gaan planten. ‘Boompje groot, plantertje dood’, waarschuwt immers het gezegde. Daarbij hebben we hier kleigrond, waarop het vaak langer duurt voordat bomen en planten echt gaan groeien.”

De bomen vormen buiten de gracht nu onder meer een twee rijen dikke bomensingel.

„Uitgelijnd volgens het principe van de Colonnade van het Sint-Pietersplein in Rome. We hebben zoveel mogelijk geprobeerd alles weer ‘net als vroeger’ te maken. Maar vaak weet je alleen bij benadering hoe het eruit moet hebben gezien. In die gevallen hebben we voor een eigen interpretatie gekozen.”

Hun eigen ideeën lieten ze aanvullen door tuinconsulent Klaas Noordhuis uit Leens. Hij kwam onder meer met het idee voor de in driehoeken gesnoeide lindenhagen op het toegangspad naar de tuinen. Ze worden afgewisseld met in driehoeken geknipte lindebomen, omgekeerd, waardoor ze als puzzelstukjes in elkaar lijken te passen. Annie: „Hij had het idee van een etsje van 3 bij 4 centimeter in een oud tuinboekje van een Friese boerderij. Nu bestaat zo’n driehoekshaag nergens meer in Nederland. Een jaar geleden kwam er onverwacht een Russische fotograaf langs. Die trok de hele wereld over om tuinen te fotograferen, en zei dat hij dit ook nog nooit had gezien.”

Authentiek en uniek zijn ook de negentiende-eeuwse slingerperken die ze hebben. Gevuld met onder meer witte tulpen en witte pioenrozen slingeren die zich een weg door de tuin. Erbij ligt ook een niervormige perk. „Ook typisch voor de oude Groningse slingeruinen.”

De bloementuinen, kruidentuin, moestuin en boomgaard laten zich juist kenmerken door rechte lijnen. Tussen de verschillende delen is gespeeld met optische illusies. Zo lijkt de loodrecht op de gracht gegraven sloot vanaf een bruggetje langer dan die in werkelijkheid is. „Door versmalling van de oever in de verte”, vertelt Wim. Aan de andere kant lijkt ook de tuin langer door op dezelfde wijze geplante bomen.

Een paar jaar later konden ze ook met de boerderij aan de slag en naar Groningen verhuizen. Van het rieten dak tot de vloeren herstelden ze alles in oude staat. Met precisie: zo zijn de oude groen-gele plavuizen in de keuken zelfs zo gelegd dat de slijtageplekken weer in het looppad liggen.

Ruim 50 meter aan gangen leiden door het huis naar de verschillende kamers. De woonkamer maakten ze weer tot 'de mooie kamer', zoals die ooit genoemd werd. In Biedermeierstijl en met Morris&Co-behang uit 1872. Wim: „In Engeland wordt dat nog gemaakt.”

Achter de gipsplaten ontdekten ze ook een toch nog bewaarde beddenwand, waar de bedsteden zaten. Die scheidt de woonkamer van de ruimte waar latere bewoners drie slaapkamers van hadden gemaakt. Annie en Wim maakten ze weer tot een geheel: de blauwe kamer. In een van de wanden maakten ze een nieuwe bedstee. „Nu vinden we zoiets vaak benauwd ogen, maar we hebben er een keer in geslapen en eigenlijk beviel dat heel goed”, zegt Annie. „We hebben het bed wel wat langer gemaakt dan vroeger.” Het blauw op de muren waaraan de kamer zijn naam ontleent, was voor de achttiende eeuw heel kostbaar, vertelt Wim. „Toen werd dat met halfedelsteen gemaakt.”

Terwijl ze binnen doorklusten, begonnen ze rond 2006 ook met het werkelijke beplanten van de tuinen. Annie koos de kleurenpaletten voor de bloementuinen. „De hagen rond de overtuin zorgen haast voor een microklimaat”, zegt Wim. „Misschien dat de gunnera het daarom zo goed doet. De bladen lijken op rabarberblad, maar dan veel groter. In de zomer worden ze hier wel zo'n 2,5 meter lang.”

Van de kruiden- en moestuin maken ze het hele jaar gebruik. De boomgaard is gevuld met 38 appel- en 7 perenbomen. Annie: „Ze horen allemaal bij de Knooprassen en hebben namen als het Somer Sijden Hemdje. Knoop was een botanicus uit de achttiende eeuw. De boomgaard heeft bij ons nu de functie van een soort genenbank.”

In 2013 begonnen Wim en Annie ook met hun erfgoedlogies. Het gastenverblijf zit in de boerderij, maar heeft een eigen ingang. Van binnen kijken de gasten uit over de grachten en landerijen. Vorig jaar werd Pábema door Agrarisch Erfgoed Nederland bestempeld tot mooiste herbestemde boerderij van Nederland. Geregeld komen groepen op excursie om de landerijen te bekijken. Annie: „Ze komen overal vandaan. In juni komt er zelfs een groep uit Amerika.”

Ook al zijn ze al ruim vijftien jaar bezig met het opknappen van de boerderij en het landgoed, het eind is nog niet in zicht. Buiten willen ze onder meer nog graag een tuinhuis, Wim klust momenteel aan een kas. „Ik denk niet dat we ooit gaan beleven dat het werk hier af is”, zegt hij. „Maar dat willen we ook niet. Je moet van het proces kunnen genieten, anders heeft het geen zin aan zoiets te beginnen.”

WIE Annie Beukema en Wim Pastoor

WAAR Zuiderweg, Zuidhorn

WONEN HIER SINDS 2002

FAVORIETE PLEK het bankje in de overtuin met uitzicht over de landerijen

TROTS dat de tuin mooier is geworden dan ze van tevoren hadden kunnen bedenken.

Meerdere foto's van de lezing en excursie vind u onder: Laatste Nieuws

Bron van teksten Zuidhorn nieuws en Saskia Jonker

